

vilje ter učimo praktiško, praktiško in zopet praktiško! Iz stoterih dobrih zgledov povzemi otrok sam pravilo. V tem podrobnem učnem načrtu za pravopisje podajam sicer tudi jaz pravila v teoretiški obliki; a naša skrb bodi, da ta pravila praktiško obravnavamo, kar dosežemo seveda le, če se vestno pripravljamo na vsako uro! —

V lanskem referatu je kolega Božič napisal te besede: „Kakor mora biti vsaka učna ura jezikovna ura, tako bodi tudi vsaka pismena vaja — naj sega v ta ali oni predmet — pravopisna vaja“. Gola istina! Že pri branju opozarjamo n. pr. otroke na posamezne besedne oblike; pri spisju imamo zopet priliko, da jih vprašamo, zakaj stoji to ali ono ločilo na tem ali onem mestu i. t. d. Pri slovnici se nam zopet ponuja prilika, da govoreč o izpeljavi samostalnikov, pridevnikov, glagolov utrjamo otroke v pravopisju. Zato dotičnih izpeljav niti nisem sprejel v svoj podrobni učni načrt za pravopisje, ker stvar sodi v slovnico. In dalje: ko jemlješ n. pr. iz slovnice priredje in podredje, lahko s pridom pojasniš o podpičju in dvopičju i. t. d. Vsi trije predmeti: pravopisje, spisje in slovnica naj se lepo strinjajo ter segajo drug v drugega, dopolnjujoč drug drugega! Skratka: pravopisje, slovnica in spisje se mi zde kakor tri sestre, ki se podpirajo v prosep skupne domačnosti. Kjer učitelj teh treh panog jezikovnega pouka ne zna spajati, tam ostane nauk o pravopisju le nekoristna umetnost, „eine nutzlose Kunst“, kakor jo imenuje Kehr.

Ne smem pozabiti pisanja po nareki (diktando), ki je tudi prekoristna pravopisna vaja. Sprva naj otroci posamezno pišejo po nareki na solsko tablo; kesneje, ko so se tega že privadili do dobra, skupno v zvezke. Učitelj pa ne narekuje predolgo, 15—20 minut zadošča popolnoma. Ne narekuje tudi prehitro, a tudi prepočasi ne! Pri tem ne ponavlja izrečenega stavka večkrat! Stavek izreci enkrat glasno, razločno, počasno. Otroci naj ga v zboru ponove, a potem takoj prično pisati. Kdor kake besede ni razumel, pusti praznino, katera se izpolni kesneje ob popravljanju z manjkajočo besedo. Otroci naj se uče pazno poslušati in umeti to, kar se narekuje; zato ne trpi, da med narekovanjem po čem povprašujejo. Sploh vladaj ob narekovanju najvzornejša disciplina. Učitelj narekuje, če le možno, v celih stavkih, ob katerih si otroci lahko kaj mislijo. Če je kak stavek predolg, ga najprej izgovori, a potem ga narekuje kos za kosom. Ni pa vsako gradivo primerno za narekovanje. Učitelj uporabljaj za narekovanje tako gradivo, ki je primerno z ozirom na to ali ono pravopisno pravilo. Paziti je tudi na to, da otroci vsebino umejo, a vrhu tega se učitelj izogiblji beril, ki so le za glavo in srce ali za negovanje spomina. Tako n. pr. ni priporočati verskih, zemljepisnih ali zgodovinskih diktatov. Narekujemo navadno iz čitanke. Ko končamo, vzamejo otroci čitanke izpod klopi, poiščejo diktat ter si ga najprej po čitanki vsak sam popravi; potem pa si otroci vzajemno to store. Ko je to delo pri kraju, učitelj sam pregleduj naloge, podčrtaj pogoške ter poskrbi, da bode vse prav. Narekovanje vaje brez temeljitih poprav nimajo zmisla!

(Dalje prih.)

Književnost in umetnost.

Pole s podobami za šolo in dom.*) Družba za razmnoževalno umetnost na Dunaju je začela izdajati pole s podobami za šolo in dom. Ze naslov kaže, da se veličansko in daljnogledno podjetje stavi na široko, poljudno podlogo in da hoče dvema koreninama našega kulturnega življenja dajati skromne, ali krepke hrane. Šoli naj bodo pole s podobami v prid, podajoč ji obilico nazorne gradiva v podobah iz vseh znanstvenih polj v sistemni obliki in umetni podobi, domu — kamor najdejo naravnost ali skozi šolo pot — ker imajo namen, v tesno zvezo združiti duševne interese mladine in starine ter pri odrastlem rodu z nova poživiti mnogokrat praznujoče veselje do uka. Kakor hoče podjetje služiti umstveni omiki, hoče tudi igrati in potihoma pripraviti tla za obče zdravo umetnostno čuvstvovanje in razumevanje, česar v naših časih tako pogosto pogrešamo.

Visoko c. kr. ministerstvo za bogočastje in nauk je podjetju družbe naklonilo najskrbnejšo pozornost in popolnoma uvažujoč njegov obsežni pomen za šolstvo komisiji strokovnjakov naročilo, naj preizkusi glavne poteze vsega podjetja in pa nadzira posamezne stopnje izvrševanja, vedno ozirajoč se na vse umetnostne in odgojevalne zahteve. Na vabilo družbe pa se je z veseljem oglasilo celo krdo odličnih umetnikov iz vseh delov avstrijsko-ogrske monarhije, da se bolj in bolj zamislijo in uspešno vglobijo v težavne naloge, ki se jim stavijo. Samo skupno delovanje umetnosti in pedagogike, preudarjeno ustrezanje znanstvene izkušnje in umetnostnega tvorjenja je moglo biti porok, da pole s podobami za šolo in dom tudi res na vse strani ustrezajo svojemu namenu.

Prva, letošnja vrsta obseza naslednjih 25 pol: št. 1. podoba Njegovega veličanstva cesarja Franca Jožefa I., risal K. Pochwalski. Svetopisemska zgodovina: št. 2. Prva človeka, št. 3. Rojstvo Kristusovo, št. 4. Hoja na Golgato. Pripovedke in legende: št. 5. Libuša, št. 6. Marijina legenda I. Bajke: št. 7. Janko in Metka, št. 8. Volk in sedmero mladih kozic. Zgodovina: št. 9. Rimsko pristanisče, št. 10. Germanska vas, št. 11. Huni I., št. 12. Romanski grad, št. 13. Štefan svetnik, prvi kralj ogrski, št. 14. Rudolf Habsburški, št. 15. Srednjeveške mesto, št. 16. Oblega mesta za časa tridesetletne vojske, št. 17. Turki oblegajo Dunaj (1683) I., št. 18. Cesarica Marija Terezija, št. 19. Mestno življenje za časa cesarja Franca I. Zemljepisje: št. 20. Donava pri Dunaju, št. 21. Visoko gorovje in ravnina. Podobe iz ljudskega življenja, št. 22. Tirolske noše, št. 23. Zima. Živalsko življenje, št. 24. Pasji tipi. Tehnične naprave, št. 25. Železniške zgradbe.

Sosebno za dom namenjeno in zlasti za tisti del ljudstva, ki nima časa in prilike izobraževati se drugače, je posameznim polam na zadnji strani pridodano besedilo v vseh avstrijskih jezikih, katero nastopi povsod tam, kjer prinaša podoba oblike ali dogodke, katerih ni lahko umeti brez nekega znanja. Ogledovavec naj s podobo obogati ali oživi svoje znanje, ker ga bode veselje nad podobo izpodbujalo, natančneje pozvedeti, kaj predočuje. In z druge strani naj ga besedilo napotuje, trdneje v se sprejeti podobo, kakor se more to doseči samo s površnim ogledovanjem. S tem besedilom bodo, pisane ali črne, pole s podobami letale v najdaljnje kote in konce avstrijskih dežel in črez meje naše monarhije. Upamo, da se bodo s silo, s katero kar je lepo in dobro slednjič vedno le zmaga, kakor ljuba in draga svojina trdno udomačile tam, kjer so delovati namenjene, v šoli in na domu. V ta namen jih najtopleje priporočamo. Cena eni seriji v 25 listih (22 črnih in 3 pisani) je 1.60 gld.; posamezna črna izvedena pola velja 10 h in pisana pa 20 h.

Milim pokojnicima hrvatskim pedagogima i učiteljima. — Sveska prva — Spjevdo Ljudevit Varjačić. — U Varaždinu. Troškom i nakladom pisca. 1898. Cijena 30 novč. — To 60 strani debelo knjižico je napisal marljivi hrvaški učitelj Varjačić v spomin hrvaškim

*) Glej „Učit. Tovarš“ t. I. št. 6. stran 45! Uredn.

pedagogom in učiteljem: Imbri Antoliću, Stjepanu Novotnemu, Šimunu Balenoviću, Mijatu Stojanoviću, Ivanu Filipoviću, Ljudevitu Modcu, Franji Klaiću, Stjepanu Buzoliću, Antonu V. Truhelki, Milanu Kobaliju, Vjenceslavu Z. Maržiku, Dragutinu A. Bakotiću, Marijanu Vukoviću, Bartolu Francelju, Nikoli Hadžiću, Franji Volariću, Josipu Posavcu, Andriji Hajdinjaku, Antunu Irgoliću, Miji Vrbancu, Miroslavu Čugšvertu in Ferdi Vuksanoviću. — V prvem delu je napisal Varjačič vsakemu posebe krajšo ali daljšo pesem, drugi del pa obsega živopisne imenovanj pedagogov in učiteljev hrvaških. Vso knjižico preveva iskren, gorak duh, ki nam zbujajo spoštovanje do teh zaslužnih veljakov bratskega naroda. Čisti iztržek cenenega delca je naklonil pisatelj zgradbi spomenika l. 1895. zamrlemu velikemu hrvaškemu pedagogu Ivanu Filipoviću. Ker je vsebina okusno opremljena knjižici bogata, a cena nizka, jo priporočamo tovarišem v mnogobrojno nakupovanje. Hrvaškemu tovarišu pa od srca častitamo na lepem, vsega priznanja vrednem delu.

Naši dopisi.

Z Goriškega. Naši Primorski listi molče, kakor dogovorjeno o izdatnem zboljšanju učiteljskih plač na 500, 600, 700 in 800 gld. v sosednej Kranjskej. Kaj pomeni to molčanje! Zato pa govori toliko bolj dotični zakonski načrt sam na Kranjskem povdarjajoč: „Učitelje došle iz družih dežel uvrsti dež. šol. svet z dogovorom dež. odbora v primerno plačilno vrsto.“ In sočutni tovariši na Kranjskem pišejo v svojih listih: „Tovariše, prišedše iz drugih dežel, bomo sprejeli kot prave prijatelje z odprtimi rokami.“

In res vlagajo se že prav živahno prošnje za učit. službe na Kranjskem. Tudi gdčne učiteljice, ki so do sedaj uhajale na Štajersko, prizadevale si bodo priti na Kranjsko, kjer so enako plačane z gg. učitelji.

Tovariši! pomagajmo si čez Hubelj, predno izgubimo vse telesne in duševne moči vsled pomanjkanja. Zalostno, da puste merodajni krogi na Goriškem učitelje stradati, hirati in genevati, med tem ko povsod zboljšujejo plače učiteljem, uradnikom in drugim primerno stanu in druginji. Kaj bode z našimi otroci, ako ne zapustimo dežele, koja nas ne more prerediti!

Blagorodni gospod urednik! Prosim Vas uljudno, blagovolite sprejeti ta dopis ter ga natisniti v cenjenem „Učiteljskem Tovarišu“. Naše žalostne gmotne razmere so vam le od daleč znane in mi jih čutimo, da nam je gorje. Več mladih učiteljev boleha in umira vsled pomanjkanja. Žalostno in resnično!*)

Iz Solkana. G. dopisniku v predzadnji številki, kateri se je dovolj obelodanil, naj se mi dovoli sledeče: Podpisani imam čast predsedovati goriškemu učiteljskemu društvu že trinajsto dobo. Nikedar se nisem potegoval in boril za to častno mesto, ampak izvoljen sem bil po društvenih pravilih ter izvolitev vdano sprejel. Zatorej presrečna hvala g. dopisniku za izraženo dobrohotnost do mene in mojega rodu! Odkar se zavedam na šolskem polji, vedno sem isti, barve, — razen pobeljene brade — nisem v ničem spremenil, dasi sem bil na dežji in na sonci; nikedar se nisem ničesa domišljeval, ampak hodil sem in hodim ravno pot brez ovinkov. Zato pa obsojam predbacivanje, — da žugam s prvim četrtkom po Veliki noči. Moj namen je, oni dan stopiti pred tribunal našega dru-

*) Pridite torej k nam na Kranjsko; bodite prepričani, da bomo vsakterega sprejeli z največjim veseljem v svojo sredo; saj znamo pre-dobro, da so primorski učitelji vrli tovariši in uzorni šolniki. To naše vabilo velja tudi koprskim učiteljsčnikom. Umevno je ob sebi, da nam bo tudi štajarski tovariši dobro došel, če se preseli k nam na Kranjsko, kjer nam je vsled nove regulacije plač zasijalo sonce boljše bodočnosti. Povdarjamo pa, da primanjkuje na Kranjskem le učiteljev, učiteljic nam pa vzgoji naše domače žensko učiteljske toliko, da ne morejo dobiti vse služeb. Kdor se misli preseliti na Kranjsko, se obrni na naše gg. okr. šol. nadzornike. Ti so: g. Janez Thuma v Postojini; g. Andrej Žumer v Kranju, g. Vilibald Zupancić v Ljubljani, g. Francisek Levec v Ljubljani, g. Andrej Šest v Krškem in g. Anton Jeršinović v Črnomlju. Uredn.

štva kot zatožitelj in zagovornik samega sebe. In to ni nikako žuganje! Da nekateri gg. kolegi niso zadovoljni sè sedanjim „generalstabom“, mi je znano dobro; a tačas jim ne morem pomagati. Svetoval pa bi jim: gg. „uskoki“ naj zopet vskočijo ter izvolimo si v složnosti svoj „generalstab“. Nam sedanjim „generalstablerjem“ je v prvi vrsti stvar, potem oseba; — zato pa se tudi ne držimo kleščevito tega častnega mesta, ampak vdano smo je sprejeli, pa brez zamere je prepustimo, da bode le mir v republiki. No proti črnilu iz bezgovih jagod, oziroma proti puščicam imamo za zdaj tinkturo iz „aster monotone“.

Tom. Jug.

Vestnik.

Učiteljski konvikt: Tvrdba J. Soklič, zaloga klobukov v Ljubljani „Pod trančo“ 6 K v smislu „gospodarskega programa“ za l. četrtletje; tvrdba A. Krejči, zaloga klobukov v Ljubljani „Wolfve ulice“ 5-32 K v smislu „gospodarskega programa“ za l. četrtletje; tvrdba Fr. Ksav. Souvan, zaloga manufakturnega blaga na Mestnem trgu v Ljubljani, v smislu „gospodarskega programa“ za l. četrtletje t. l. 45 K; č. g. M. S., c. kr. učiteljica v Ljubljani, 10 K; g. Maier Jožef, šolski vodja v Ljubljani, 2-40 K.

Odbor „Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani“ je prejel to-le pismo:

Št. 267.

Slavnemu odboru „Slovenskega učiteljskega društva“ v Ljubljani.

Podpisano županstvo si dovoljuje naznaniti, da je novoizvoljeni odbor v svoji seji dne 24. sušca t. l. št. 332 za sožalje, izraženo po slavnem odboru ob priliki smrti prezasluzenega občinskega svetnika Viktorja Globočnika, izrekel svojo najtoplejšo zahvalo. — Mestno županstvo v Kranju 25. dne sušca 1898. — K. Šavnik.

Aforizmi o vzgoji in šoli. Vzgoja je prava, če ji ne more svet ničesar očitati. — Prevelika strogost in prevelika ljubezen sta enako kvarni. — Narod, ki ne ljubi šole, je svoj sovražnik. — Šola bodi vsem enako pravična mati. — Beseda o pravem času in na pravem mestu časih otroka bolj udari nego šiba. — Zdravo šolstvo je vsakemu narodu največji dobrotnik. — Vera je sonce na nebu ljudskega šolstva. — Šola daje mladini glavo in srce, svet ji da spoznanje. — Vsak šolarček je lahko učitelju učitelj. — Šola bodi cerkev, kjer se darujejo srca plemenitosti in glave vedi. — Najboljši nadzorniki so učenci. — V šoli vladaj ljubezen, a ne strah. — Zupanje šolske mladine do učitelja je most, po katerem prehaja učiteljevo srce v srce mladine. — Dobro, najsi še tako očito in veliko, izgine v senci slabih dejanj. — Otroke naj uči šola to, kar je dobro, slabo se nauče sami. — Slaba šola je slaba gospodinja: zadnja zapravi hišno imetje, prva to, kar je dala priroda dobrega otrokom. — Šola je mrtva, če je učitelj brez duha in čustva. — Ošabnost in prezirljivost med tovariši in tovarišicami je znak plitvega uma ali visoke domišljavosti. — Dobra vzgoja je hčeri najboljša dota. — Devojka, ki je bila slabo vzgojena, je enaka divji roži. — Šola je kovačnica krepkih značajev. — Človek brez značaja je gnilo jajce. — Človek brez krepke volje je petelin na zvoniku. — Ljudska šola je seme cvetju in sadu narodove bodočnosti. — Znanje ni znak zmožnosti, zakaj človek more več kakor zna. — Šola bodi gojiteljica pokorščine. — Prevelika strogost vzgaja lažnjivost, potuhnjenost in hinavsčino. — Ljubezen do Boga otroka najbolj čuva pred grehom. — V šoli, kjer vlada ljubezen, vlada spoštovanje. — Spoštovanje je temelj učiteljevemu ugledu. — Najboljši sad najboljše vzgoje je popolen človek.

E.

Cenik vsakovrstnega papirja, pisarskih in risarskih potrebščin, šolskih zvezkov i. t. d. je priložil današnji številki g. Jos. Petrič. Od vseh tvrdk, ki jih imamo v „gospodarskem programu“, podpira g. Petrič konvikt do sedaj še najbolj, ker daruje eno tretjino dobička v ta